

Nr 318.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa investeringar i telegrafverkets fond och luftfartsfonden för budgetåret 1945/46; given Stockholms slott den 11 maj 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Fritiof Domö.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Domö.

I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag (kapitalbudgeten, bil. 4, punkterna 36 och 97—101) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde bli riksdagen förelagd, för budgetåret 1945/46 beräkna följande investeringsanslag nämligen

<i>dels</i> under Statens affärsverksfonder, Telegrafverket:	Kronor.
Markradiostationer för luftfarten	700 000
<i>dels ock</i> under Luftfartsfonden:	
Mark till landningsfält för flygplan	350 000
Belysningsanläggningar för luftfartsleder	775 000
Radiofyrrar för luftfarten	100 000
Byggnad och förbättring av flygplatser	2 500 000
Ersättningsanskaffning och ersättningsarbeten	200 000.

De belopp, som sålunda upptogos, blevo, utom i vad avser anslaget till markradiostationer, beräknade lika med de anslagsbelopp, vilka för enahanda ändamål anvisats för innevarande budgetår. Anledningen härtill var, att en närmare beräkning vid tidpunkten för statsverkspropositionens avlåtande icke lät sig göra. I statsverkspropositionen framhölls, att kapitalbehovet kunde komma att påverkas, förutom av ett beslut om anläggande av en storflygplats och därmed sammanhängande anläggningsarbeten på vissa andra flygfält, jämväl av möjligheten att inom en närmare framtid upptaga flygtrafik västerut.

Vissa av sistberörda möjlighet föranledda äskanden om anslag å tilläggsstat för innevarande budgetår hava framlagts i propositionen 1945: 135 och numera bifallits av riksdagen.

Jag anhåller nu att få anmäla de anslagsbehov, som för nästkommande budgetår föreligga beträffande här avsedda kapitalinvesteringar i telegrafverkets fond och luftfartsfonden.

Innan jag ingår på anslagsäskandena, torde jag få något beröra frågan om anläggande av ett storflygfält.

I denna anläggningsfråga har utredning pågått inom 1944 års flygplatsutredning, som framlagt utlåtanden och förslag i ämnet den 25 november 1944 och den 10 mars 1945. Enligt det första förslaget skulle storflygplatsen anordnas vid Grillby, beläget järnvägsledes 66 km och landsvägsledes 77 km nordväst om Stockholm vid Västeråsbanan. I utlåtandet framlades prelimi när plan med kostnadsberäkningar beträffande sättet för utbyggnaden. Två reservanter inom utredningen förordade emellertid flygplatsens förläggning till Väsby, beläget landsvägsledes 31 km norr om Stockholm, ca 7 km från Upplands-Väsby järnvägsstation vid Uppsalabanen, till vilken station avståndet från Stockholm C. utgör 24 km. Sedan yttranden över utredningens förslag avgivits av åtskilliga myndigheter samt vissa flygtrafikbolag, anmodades flygplatsutredningen att verkställa vissa ytterligare utredningar i ämnet samt att i anslutning därtill uppgöra förnyad kostnadsberäkning för anläggning av en storflygplats m. m. I anledning härav framlade utredningen i utlåtandet den 10 mars 1945 ett förnyat förslag i ämnet. Detta gick ut på att storflygplatsen skulle förläggas till Väsby samt utbyggas i två etapper enligt ett system med fyra rullbanor. Anläggningen beräknades fullt utbyggd draga en kostnad av 111 600 000 kronor. Ej heller i fråga om detta förslag uppnåddes enighet inom utredningen. En reservant föreslog sålunda, att flyg-

platsen skulle förläggas till Grillby och utbyggas efter ett system med tre rullbanor. Kostnaderna för detta förslag beräknades i det slutliga utbyggnadsstadiet till 82 900 000 kronor. En annan reservant yrkade att, innan slutligt ställningstagande skedde i fråga om valet av plats m. m., vissa av honom berörda spørsmål skulle göras till föremål för ytterligare utredning.

Enligt min mening är det ett angeläget intresse, att vårt land inlemmas i det flygtrafiknät, som efter kriget kan väntas komma att omfatta flertalet av världens länder. Sverige har varit representerat vid den internationella luftfartskonferens, som i slutet av år 1944 ägt rum i Chicago i syfte att få till stånd en överenskommelse om reglering av lufttrafiken efter kriget. Denna konferens har antagit vissa överenskommelser om en provisorisk internationell civilflygorganisation m. m., vilka Sverige för sin del undertecknat. Frågan om ratificering av överenskommelserna torde i annat sammanhang komma att föreläggas riksdagen. *Departements-
chefen.*

För att Sverige skall kunna deltaga i världslufttrafiken efter kriget erfordras, att vårt lands markorganisation för civil lufttrafik kompletteras med bland annat en flygplats av sådan storleksordning och med sådan utrustning, att den medger trafik under tillfredsställande flygsäkerhetsförhållanden även med den tyngre flygmateriel, som kan väntas bli använd i interkontinental trafik. En ny flygplats i Stockholms närhet torde bli behövlig jämväl för den övriga flygtrafiken, enär Bromma flygplats även efter sådana kompletteringar och utvidgningar, som kunna ske inom rimlig kostnadsram, icke torde kunna på längre sikt helt tillgodose denna trafik.

Oaktat det sålunda framstår såsom önskvärt, att en särskild flygplats, anordnad med hänsyn till den långväga tunga flygtrafikens behov, snarast möjligt kommer till stånd, är jag icke nu beredd att taga ställning till frågan om denna flygplats förläggning, varom delade meningar yppats. Vissa ytterligare undersökningar och överväganden torde böra äga rum före ett sådant ställningstagande. Dessa ytterligare utredningar böra bedrivas på sådant sätt, att en prövning från statsmakternas sida av ärendet kan såvitt möjligt ske under den session av riksdagen, som kan förväntas komma att äga rum i stundande höst.

I avvaktan på att beslut skall bli träffat om anordnande av en storflygplats och på utförandet av de tidskrävande anläggningsarbetena för ett sådant flygfält är det avsett att för den långväga flygtrafik, som kan komma att beröra Sverige, skola tagas i anspråk dels Bromma flygplats samt dels Norrköpings och Uppsala flygplatser. De båda sistnämnda flygplatserna skola för detta ändamål bli föremål för vissa utbyggnadsarbeten, till vilka innevarande års riksdag anvisat medel.

I detta sammanhang vill jag beröra ett par spørsmål av budgetteknisk natur. Vid anmälan i propositionen 1945: 262 av förslag till stat för luftfartsfonden för budgetåret 1945/46 har jag förordat en allmän översyn av fondens konstruktion i anslutning till vissa av riksräkenskapsverket förordade grunder. Jag har därvid utgått från att förslag i ämnet borde, efter närmare ut-

redning samt på grundval av ett års redovisning enligt föreslagen statuppdelening, föreläggas 1947 års riksdag. Vid den utredning, som sålunda tillstyrkts beträffande luftfartsfondens konstruktion, böra även formerna för kapitalinvestering i fonden underkastas prövning. Därest utredningen utmynnar i förslag om luftfartsfondens ombildande till en affärsverksfond, böra härav betingade ändringar i investeringsanslagens rubricering m. m. göras i syfte att vinna närmare anpassning till de numera tillämpade grunderna för redovisning av affärsverksfonderna. Det kan därvid ifrågasättas, å ena sidan huruvida icke individualiseringen av de olika anslagsändamålen bör drivas längre än för närvarande är fallet i syfte att öka de anslagsbeviljande myndigheters överblick och å andra sidan om icke ett särskilt dispositionsanslag bör ställas till luftfartsstyrelsens förfogande för oförutsedda och mindre arbeten. I sistnämnda fall torde det nuvarande anslaget till ersättningsanskaffning och ersättningsarbeten böra bortfalla. Delvis lära för övrigt de från detta anslag bestridda kostnaderna kunna anses vara av natur att böra bestridas från den å luftfartsfondens stat uppförda anslagsposten till underhåll och drift av luftfartsleder.

Parallellt med dessa överväganden bör frågan om formerna för avskrivning av investeringarna för luftfartsändamål upptagas från enhetliga utgångspunkter.

I nuvarande läge synes det mig icke lämpligt att företaga ändring vare sig i rubriceringen av investeringsanslagen under luftfartsfonden eller i de tillämpade grunderna för avskrivning av investeringarna. Sistnämnda fråga kommer, såvitt angår av mig i det följande förordade anslag, att i annat sammanhang anmälas av chefen för finansdepartementet.

Statens affärsverksfonder.

Telegrafverket.

Radioanläggningar.

Markradiostationer för luftfarten.

Markradiostation vid Sundsvall-Härnösands flygplats. Sändarstation vid Luleå-Kallax flygplats. Radiopejlanläggning vid Stockholm-Bromma flygplats. Radiopejlanläggning vid Malmö-Bulltofta flygplats. Vissa kompletteringsarbeten å markradiostationer.

[1.] I skrivelse den 27 september 1944 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* gjort hemställan om anvisande för budgetåret 1945/46 av medel till nya radioanläggningar för luftfarten.

De till grund för styrelsens äskanden framlagda kostnadsberäkningarna hava utförts av telegrafverket.

I väg- och vattenbyggnadsstyrelsens skrivelse anföres i huvudsak följande.

Sedan aktiebolaget Aerotransport hösten 1944 erhållit tillstånd till regelbunden luftfart å en linje upp till Luleå, har frågan om nya radioanläggningar för luftfarten i Norrland hastigt blivit aktuell.

För trafiken på Sundsvall-Härnösands flygplats är en markradiostation erforderlig. Flygplanen och flygledaren måste nämligen genom radio ständigt kunna nå förbindelse med varandra, varjämte pejling måste kunna företagas från flygplatsen. Oberoende av om Sundsvall-Härnösands flygplats användes som mellanlandningsplats för norrlandslinjen eller ej, är emellertid anläggandet av denna markradiostation av synnerligen stort värde för annan flygtrafik, som berör Norrland, samt kan även hava ett visst värde för en eventuell linje till Nordamerika via Island. Tillkomsten av en markradiostation vid Sundsvall-Härnösands flygplats är nödvändig för pejlingar inom mellersta Norrland, inom vilket område de navigatoriska hjälpmedlen för civila flygplan behöva förbättras. Kostnaderna för en dylik anläggning hava av telegrafstyrelsen beräknats uppgå till 240 000 kronor.

Vad ovan nämnts om behovet av en markradiostation för Sundsvall-Härnösands flygplats gäller i tillämpliga delar även för Luleå-Kallax flygplats. Därstädes finnes en militär anläggning. Sändaren till denna anläggning kan dock av trafiktekniska skäl icke använda de frekvenser, som begagnas i den civila luftfarten, varför för Luleå-Kallax flygplats erfordras en sändarstation. Kostnaden därför uppgår till 90 000 kronor.

Den å Stockholm-Bromma flygplats befintliga markradiostationen kräver snarast en utvidgning av mottagarutrustningen på grund av den ökade trafiken på flygplatsen. Med den trafik styrelsen räknar med under budgetåret 1945/46 blir stationen helt otillräcklig för sitt ändamål. Kostnaden för utökningen har av telegrafstyrelsen beräknats till 23 000 kronor.

Inom Amerikas förenta stater användes i stor utsträckning radiotelefon för förbindelse med flygplan. Med hänsyn till att flygtrafik på Nordamerika enligt styrelsens uppfattning icke torde vara avlägsen, böra försök snarast igångsättas i Sverige med dylik förbindelse. För komplettering av vissa markradiostationer med för sådana försök lämplig utrustning beräknar telegrafstyrelsen 15 000 kronor erforderliga.

Stockholm-Bromma flygplats behöver liksom landets övriga större flygplatser förses med en pejlanläggning, system Adcock. En dylik anläggning kan av vissa tekniska skäl icke uppmonteras i närheten av Bromma flygplats. Då det emellertid blivit möjligt genom nya konstruktioner att manövrera dylika anläggningar, även om de äro förlagda på stort avstånd från flygplatsen, kan Bromma flygplats numera förses med en dylik anläggning. — Kostnaden för denna anläggning samt en anläggning på Malmö-Bulltofta flygplats, till vilken kostnaderna emellertid avses skola bestridas från telegrafstyrelsens anslag till ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten, har av telegrafstyrelsen beräknats uppgå till sammanlagt 80 000 kronor, varav hälften skulle belöpa på vardera anläggningen.

De sammanlagda kostnaderna för nya radioanläggningar för luftfarten för budgetåret 1945/46 skulle sålunda uppgå till 448 000 kronor, varav 408 000 kronor skulle utgå från anslag under rubriken Markradiostationer för luftfarten och återstoden, 40 000 kronor, av andra medel.

I utlåtande den 1 december 1944 har 1944 års flygplatsutredning förklarat sig finna de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagna arbetena lämpliga.

I skrivelse den 29 november 1944 hemställde väg- och vattenbyggnadsstyrelsen dels att å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår måtte anvi-

sas ett anslag av 531 000 kronor till radioanläggningar för luftfarten, dels ock att för nästa budgetår för samma ändamål måtte utöver nyssberörda belopp av 408 000 kronor anvisas 269 000 kronor.

Styrelsens hemställan i skrivelsen den 29 november 1944 har tillgodosetts genom det i propositionen 1945: 135 å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 äskade anslaget av (531 000 + 269 000) 800 000 kronor till markradiostationer för luftfarten, vilket numera beviljats av riksdagen.

Såvitt nu är i fråga, kvarstår sålunda för behandling väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hemställan, att till nya radioanläggningar för luftfarten måtte för budgetåret 1945/46 anvisas ett anslag av 408 000 kronor.

Departements-
chefen.

De nu framlagda medelsäskandena avse till större delen att möjliggöra en förbättring av orienteringsmöjligheterna för flygtrafiken i mellersta och övre Norrland. Behovet härav har aktualiserats genom öppnandet av flygtrafik på linjen Stockholm—Luleå. Jag anser mig böra tillstyrka de för detta ändamål begärda medelsanvisningarna. Ej heller har jag någon erinran mot väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om anslag för vissa förbättringar av radioutrustningen vid Bromma och Bulltofta flygplatser.

Kostnaderna för anläggningen vid Bulltofta, 40 000 kronor, hava av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ansetts böra bestridas av medel till ersättningsanskaffningar vid telegrafverket. I anslutning till de ändrade grunderna för kapitalbudgetens uppställning böra emellertid även dessa medel utgå från anslag under rubriken Markradiostationer för luftfarten. Sammanlagt uppgår sålunda medelsbehovet under nu förevarande rubrik till (408 000 + 40 000) 448 000 kronor. För att — i anslutning till vad jag vid anmälan av telegrafverkets övriga äskanden för investeringsändamål för nästa budgetår anfört — öka överskådligheten torde medel för de skilda ändamålen böra anvisas under särskilda anslagsrubriker.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1945/46 anvisa följande investeringsanslag, nämligen till

<i>Markradiostation vid Sundsvall-Härnösands</i>	
<i>flygplats</i>	kronor 240 000,
<i>Sändarstation vid Luleå-Kallax flygplats</i> ..	» 90 000,
<i>Radiopejlanläggning vid Stockholm-Bromma</i>	
<i>flygplats</i>	» 40 000,
<i>Radiopejlanläggning vid Malmö-Bulltofta</i>	
<i>flygplats</i>	» 40 000,
<i>Vissa kompletteringsarbeten å markradio-</i>	
<i>stationer</i>	» 38 000.

Luftfartsfonden.

Mark till landningsfält för flygplan.

[2.] Till mark till landningsfält för flygplan har för budgetåret 1944/45 anvisats ett investeringsanslag av 350 000 kronor. Vid ingången av budgetåret fanns å anslaget en behållning av i runt tal 222 000 kronor.

I skrivelse den 18 september 1944 gjorde *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* — under erinran om den pågående utredningen rörande anläggande av ett storflygfält — framställning om anvisande för budgetåret 1945/46 av ett anslag för markförvärv av 4 500 000 kronor, till vilket belopp styrelsen preliminärt uppskattat kostnaderna för det för ett storflygfält erforderliga markförvärvet. Styrelsen utgick härvid från att å anslaget förefintlig behållning borde vara tillräcklig för täckande av kostnader för markförvärv m. m. vid övriga flygplatser.

I sitt förenämnda betänkande den 24 november 1944 föreslog 1944 års *flygplatsutredning*, att ett storflygfält skulle förläggas till Grillby, samt beräknade kostnaden för erforderliga markförvärv till 4 200 000 kronor. I ett den 1 december 1944 avgivet utlåtande över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens nyssnämnda hemställan fann utredningen med hänsyn härtill anslaget för markförvärv kunna nedräknas till 4 200 000 kronor.

I utlåtande den 14 december 1944 över flygplatsutredningens förslag till storflygplats förordade *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*, att storflygplatsen skulle förläggas till Väsby i stället för till Grillby. Styrelsen förklarade sig hava för avsikt att efter erforderlig utredning inkomma med slutligt förslag rörande anvisande och fördelning av erforderliga medel till storflygplatsen.

Sedan denna utredning verkställets, gjorde styrelsen — med utgångspunkt från flygplatsutredningens kostnadsberäkningar för Väsbyalternativet — i skrivelse den 27 december 1944 hemställan, att till markförvärv för storflygfältet måtte anvisas sammanlagt 3 500 000 kronor, därav 1 000 000 kronor å tilläggsstat för innevarande budgetår samt återstoden eller 2 500 000 kronor för budgetåret 1945/46.

I sitt utlåtande den 10 mars 1945 med förslag om storflygfältets förläggning till Väsby har *flygplatsutredningen* hemställt, att till markförvärv för ändamålet måtte anvisas 3 500 000 kronor, därav 200 000 kronor å tilläggsstat för budgetåret 1944/45 och 3 300 000 kronor för nästa budgetår.

I skrivelse den 20 april 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* i anslutning till ett med Norrköpings stad träffat avtal berörande flygplatsen Norrköping-Kungsängen anmält, att styrelsen nödgades inkomma med ansökning om expropriation av vissa för denna flygplats erforderliga markområden. Kostnaderna härför hade uppskattats till omkring 400 000 kronor. Då medel för förvärv av mark i Norrköping syntes komma att erfordras i större omfattning än vad styrelsen vid tidpunkten för avgivandet av sina

ordinarie riksdagspetita kunnat förutse och då en viss behållning å förvarande anslag ständigt borde finnas tillgänglig, ansåge styrelsen nödvändigt, att ett belopp av ytterligare 200 000 kronor tillfördes anslaget för nästa budgetår.

Departements-
chefen.

Då enligt vad förut framhållits förslag om byggandet av en storflygplats icke kommer att föreläggas den nu församlade riksdagen, behöver anslag till markförvärv för ett sådant flygfält ej nu äskas. Anslagsbeloppet för förvärv av mark till landningsfält för flygplan bör för nästa budgetår inskränkas till vad som kan bli erforderligt för att täcka kostnader för markförvärv vid andra flygplatser. För detta ändamål torde, i anslutning till vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anfört, en medelsanvisning av 200 000 kronor vara tillfyllest.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mark till landningsfält för flygplan* för budgetåret 1945/46 anvisa ett investeringsanslag av kronor 200 000.

Belysningsanläggningar för luftfartsleder.

[3.] För detta ändamål har för budgetåret 1944/45 anvisats ett anslag av 775 000 kronor, varjämte i propositionen 1945: 135 å tilläggsstat II till riksstaten för samma budgetår äskats ett anslag av 790 000 kronor.

I sin skrivelse den 18 september 1944 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anvisande för budgetåret 1945/46 av ett anslag av 1 190 000 kronor till belysningsanläggningar för luftfartsleder.

Det begärda anslaget har beräknats på följande sätt.

För komplettering — i samband med pågående utvidgningsarbeten — av belysningsanläggningarna å *Stockholm - Bromma* och *Göteborg - Torslanda* flygplatser beräknas 250 000 kronor respektive 450 000 kronor. Därest 1944 års flygplatsutredning komme att föreslå en ytterligare utvidgning av *Malmö - Bulltofta* flygplats och en sådan utvidgning beslutades, i vilket fall fältbelysningen måste utökas, vore det nödvändigt att helt omlägga belysningscentralen å flygplatsen. En övergång till andra spänningsförhållanden borde i samband därmed ske för erhållande av mera ekonomisk matning av de olika anläggningarna. Detta borde ske, innan nya utvidgningsarbeten komme till stånd. För de arbeten, som planerades för nästa budgetår, erfordrades 100 000 kronor.

För fortsatt utbyggande av belysningsanläggningarna å *Norrköping - Kungsängens* samt *Karlstads* flygplatser beräknades 180 000 kronor respektive 155 000 kronor bli erforderliga. För komplettering av anläggningarna å övriga flygplatser behövdes 55 000 kronor.

I utlåtande den 1 december 1944 har *1944 års flygplatsutredning* förklarat sig finna anslagssumman för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår kunna begränsas till 1 000 000 kronor. Begränsningen hade föranletts i första hand därav, att utredningen — som väl funne de föreslagna arbetena vid

Bulltofta behövliga — likväl ansåge dem kunna uppskjutas till en senare tidpunkt. Vidare hade utredningen utgått från, att det på grund av materialsvårigheter knappast vore möjligt att utföra övriga arbeten i planerad omfattning.

I det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskade anslaget av 1 190 000 kronor har inräknats ett belopp av 180 000 kronor för arbeten å Norrköping-Kungsängens flygplats. Detta belopp ingår i det å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår äskade och av riksdagen numera beviljade anslaget. Enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beräkningar skulle sålunda för nästa budgetår erfordras ett anslag av (1 190 000 — 180 000) 1 010 000 kronor för belysningsanläggningar. Häri innefattas ett belopp av 100 000 kronor för arbeten å Bulltofta flygplats, vilka flygplatsutredningen ansett kunna uppskjutas. Vidare är att märka, att styrelsens kostnadsberäkningar uppgjorts vid en tidpunkt, då vissa personalkostnader, vilka enligt numera framlagt förslag hädanefter skola bestridas från äskade anslag till luftfartsstyrelsen, förutsattes komma att bestridas från nu förevarande anslag. Med anledning härav synes en nedräkning av anslagsbeloppet kunna ske till 900 000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Belysningsanläggningar för luftfartsleder* för budgetåret 1945/46 anvisa ett investeringsanslag av kronor 900 000.

Radiofyrrar för luftfarten.

[4.] Till radiofyrrar för luftfarten har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 100 000 kronor. I propositionen 1945: 135 har vidare hemställts om anvisande å tilläggsstat II till riksstaten för samma budgetår av ett anslag av 215 000 kronor, vilket numera beviljats av riksdagen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sin skrivelse den 18 september 1944 hemställt om anvisande för budgetåret 1945/46 av ett anslag för nu ifrågakörande ändamål av 300 000 kronor.

Såsom motivering för sin hemställan har styrelsen anfört följande.

För bedömande av behovet och arten av nya radioanläggningar för luftfarten erfordras kännedom om dels sträckning och omfattning av trafiken för de närmaste åren, och dels de normer, enligt vilka den internationella radiotjänsten kommer att organiseras. Då den internationella radiotjänstens organisation är en fråga, som sannolikt kommer att regleras vid internationella konferenser omedelbart efter ett fredsslut, måste planläggning nu ske med reservation för en oberäknelig utveckling. Då styrelsen emellertid räknar med att en linje Stockholm—Luleå kommer att trafikeras regelbundet och att långdistanstrafik väster- och österut kommer att igångsättas senast under budgetåret 1945/46, böra under detta budgetår sannolikt följande arbeten komma till stånd.

Uthyggnaden av ett system av navigationsradiofyrrar fortsättes. Ytterligare två stycken landningsradiofyrrar uppföras å flygplatser, som styrelsen med

hänsyn till den reguljära luftfartens behov finner erfordra sådana hjälpmedel. Anläggningen av förbindelseanläggningarna för flygsäkerhetstjänsten vid de större flygplatserna fortsättes. Försök böra anordnas med direkt telefonförbindelse mellan piloten och flygledaren. Ett mindre laboratorium för experiment och undersökningar med för flygsäkerhetstjänsten speciella radiohjälpmedel inrättas, varvid kostnader för inköp av instrument och inventarier böra bestridas från ifrågavarande anslag.

På grundval av ovanstående beräknar styrelsen det för budgetåret 1945/46 erforderliga totala medelsbehovet för nu ifrågavarande ändamål till 300 000 kronor. Styrelsen förutsätter, att avlöningar samt rese- och traktamentsersättning till för ifrågavarande arbeten erforderlig personal ävensom expenser samt kostnader för flygtekniska prov få bestridas från detta anslag.

1944 års flygplatsutredning har i utlåtande den 1 december 1944 framhållit, att de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagna arbetena i viss utsträckning vore beroende på hur utvecklingen av navigationshjälpmedlen komme att gestalta sig efter kriget. Denna utveckling kunde för närvarande icke bestämt förutses. Det vore emellertid lämpligt, att ett icke allför litet belopp stode till förfogande för att vid lämplig tidpunkt kunna disponeras för utförande av erforderliga arbeten.

Departements-
chefen.

De till grund för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hemställan om medelsanvisning liggande beräkningarna av medelsbehovet för nu ifrågavarande navigationshjälpmedel äro att betrakta såsom mycket osäkra. Vissa omständigheter äro ägnade att minska det av styrelsen uppskattade medelsbehovet. Sålunda hava medel för anordnande av en radiofyr, nämligen å Norrköping-Kungsängens flygplats, inräknats i det å tilläggsstat för innevarande budgetår äskade och numera beviljade anslaget. Vidare hava i beräkningarna medtagits åtskilliga kostnader, som enligt tidigare framlagt förslag skola för framtiden bestridas från luftfartsstyrelsens anslag. Kostnaderna för forskning på det radiotekniska området synas icke heller böra bestridas från nu förevarande anslag. Dylika forskningsarbeten böra enligt min mening omhändervardas av telegrafstyrelsen, vars kostnader härför böra täckas från vederbörande utgiftspost å luftfartsfondens stat.

Å andra sidan är det sannolikt, att behov av nya radiofyrar för luftfarten under den närmaste framtiden hastigt kan uppkomma. Då det är angeläget, att dylika behov snabbt kunna tillgodoses, torde ett icke allt för ringa belopp böra stå till förfogande. Jag vill förordna, att anslaget bestämmes till 200 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Radiofyrar för luftfarten* för budgetåret 1945/46 anvisa ett investeringsanslag av kronor 200 000.

Byggande och förbättring av flygplatser.

[5.] Till byggande och förbättring av flygplatser hava hittills anvisats följande belopp.

Budgetår.	Kronor.
1938/39	500 000
1939/40	3 500 000
1940/41	3 900 000
1941/42	2 000 000
1942/43	2 500 000
1943/44	1 150 000
1944/45	2 500 000

Summa kronor 16 050 000.

Härjämte har i propositionen 1945: 135 å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 äskats ett anslag av 7 100 000 kronor, avsett för utbyggnad av två banor, den ena å Norrköping-Kungsängens flygplats och den andra å den militära flygplatsen vid Uppsala. Anslaget har numera beviljats av riksdagen.

Beträffande ett belopp av 1 500 000 kronor av det för budgetåret 1942/43 anvisade anslaget gäller, att beloppet må disponeras endast därest läget å arbetsmarknaden därtill giver anledning, dock att beloppet utan hinder härav må tagas i anspråk för att tillgodose möjligen uppkommande militära krav å flygfältsarbeten, vilka anses icke kunna uppskjutas och för vilkas utförande militära anslag befinnas icke böra disponeras. Beloppet har hittills icke till någon del tagits i anspråk.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sin skrivelse den 18 september 1944 erinrat om att av de hittills för byggande och förbättring av flygplatser anvisade medlen jämlikt särskilda av Kungl. Maj:t intill tidpunkten för skrivelsens avlåtande meddelade beslut för olika arbetsföretag disponerats sammanlagt 12 290 400 kronor. Bortsåges från det belopp å 1 500 000 kronor, vars disposition vore beroende av läget på arbetsmarknaden, återstode ett belopp av 2 259 600 kronor. Detta belopp beräknades komma att tagas i anspråk under innevarande budgetår för pågående eller planerade arbeten.

Styrelsen har i skrivelsen beräknat det ytterligare medelsbehovet för tiden intill utgången av budgetåret 1945/46 till 25 000 000 kronor, därav 20 000 000 kronor för påbörjande av arbetena med en storflygplats samt 5 000 000 kronor för sådana flygfälts-, hangar- och andra byggnadsarbeten å övriga flygplatser, vilka icke kunde göras beroende av situationen på arbetsmarknaden.

I sitt betänkande den 25 november 1944 beräknade 1944 års flygplatsutredning det för tiden intill utgången av budgetåret 1945/46 erforderliga medelsbeloppet för nu ifrågavarande ändamål till 16 000 000 kronor, därav 14 000 000 kronor för storflygplats vid Grillby samt 2 000 000 kronor för övriga flygfältsarbeten. Samma ståndpunkt intogs av utredningen i utlåtande den 1 december 1944 över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens nyssnämnda äskande.

I utlåtande den 14 december 1944 över flygplatsutredningens nyssnämnda betänkande ävensom i förenämnda skrivelse den 27 december 1944 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som föreslagit att storflygplatsen skulle

anläggas vid Väsby, med hänsyn till där förekommande stora bergsarbeten och mera omfattande dräneringsarbeten, beräknat medelsbehovet för storflygplatsen intill utgången av budgetåret 1945/46 till 18 000 000 kronor eller 4 000 000 kronor mer än flygplatsutredningen avsett för fältet vid Grillby.

Det av styrelsen tidigare till 5 000 000 kronor beräknade medelsbehovet för arbeten å andra flygfält, vilket av flygplatsutredningen uppskattats till 2 000 000 kronor, har styrelsen numera funnit kunna begränsas till 3 900 000 kronor.

Flygplatsutredningen, som i ullåtande den 10 mars 1945 föreslagit storflygplatsens utbyggande vid Väsby, har vidhållit sin beräkning av medelsbehovet för storflygplatsens påbörjande och hemställt, att för ändamålet måtte anvisas 14 000 000 kronor, därav 1 000 000 kronor å tilläggsstat för innevarande budgetår och 13 000 000 kronor för budgetåret 1945/46.

Sammanlagt skulle sålunda för tiden intill utgången av budgetåret 1945/46 till byggande och förbättring av flygplatser erfordras, enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen 21 900 000 kronor och enligt flygplatsutredningen 16 000 000 kronor.

Departements-
chefen.

Såsom jag förut framhållit, kan förslag beträffande anläggandet av en storflygplats ej nu föreläggas riksdagen. Anslag till anläggningskostnader för en dylik flygplats behöver sålunda icke äskas i detta sammanhang. Under förevarande anslag torde emellertid för nästkommande budgetår böra beräknas medel till fortsatta undersöknings- och planeringsarbeten m. m. beträffande storflygplatsen. Enligt verkställda överslagsberäkningar erfordras härför omkring 500 000 kronor. Därutöver böra medel stå till förfogande för sådana flygfälts- och husbyggnadsarbeten vid olika flygplatser, vilka bli erforderliga och icke kunna göras beroende av läget på arbetsmarknaden. Detta medelsbehov är svårt att nu beräkna, då någon utformad plan ej föreligger och utredning i ämnet pågår inom flygplatsutredningen. Med hänsyn till de behov, vilka hastigt kunna uppkomma i samband med trafikökning efter vapenstilleståndet, anser jag försiktigheten bjuda, att ett belopp av 5 000 000 kronor beräknas för ifrågavarande ändamål.

Sammanlagt böra enligt dessa beräkningar i runt tal 5 500 000 kronor för nästkommande budgetår ställas till förfogande under förevarande anslagsrubrik. Emellertid synes mig det belopp av 1 500 000 kronor, vars disposition för närvarande är beroende av läget på arbetsmarknaden, böra från och med nästkommande budgetår få tagas i anspråk utan dylik begränsning. Vid bifall härtill kan anslagsbeloppet begränsas till 4 000 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut angående dispositionen av anslagsmedlen.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Byggande och förbättring av flygplatser* för budget-
året 1945/46 anvisa ett investeringsanslag
av kronor 4 000 000.

Ersättningsanskaffning och ersättningsarbeten.

[6.] Vid inrättandet av luftfartsfonden från och med den 1 juli 1938 förutsattes, att till ersättningsanskaffning och ersättningsarbeten beträffande de å fonden redovisade tillgångarna tills vidare skulle för varje budgetår anvisas ett anslag av 200 000 kronor (proposition 1938: 264, s. 4). I anslutning härtill anvisades för vardera av budgetåren 1938/39 och 1939/40 ett reservationsanslag å nämnda belopp. Med hänsyn till det statsfinansiella läget ävensom till behållningen å anslaget anvisades detsamma emellertid för vardera av budgetåren 1940/41 och 1941/42 med endast ett formellt belopp av 100 kronor. För ettvar av budgetåren 1942/43, 1943/44 och 1944/45 har anslaget åter upptagits med 200 000 kronor.

I sin skrivelse den 18 september 1944 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* meddelat, att behållningen å anslaget vid tiden för skrivelsens avlåtande uppginge till 384 200 kronor.

Styrelsen har hemställt, att anslaget måtte anvisas för budgetåret 1945/46 med samma belopp som under de senaste budgetåren eller med 200 000 kronor. Styrelsen har därvid framhållit, dels att det disponibla beloppet beräknades komma att tagas i anspråk i viss omfattning för normalt förekommande ersättningsarbeten och större reparationer och dels att behållningen å anslaget borde vara så stor, att den kunde täcka oförutsedda skador å anläggningarna.

1944 års *flygplatsutredning* har i utlåtande den 1 december 1944 förordnat anvisande av det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskade beloppet.

Jag har intet att erinra mot att för nästa budgetår till ersättningsanskaffning och ersättningsarbeten anvisas ett anslag av 200 000 kronor eller samma belopp, som vid luftfartsfondens inrättande förutsatts skola årligen beviljas. *Departements-
chefen.*

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningsanskaffning och ersättningsarbeten* för budgetåret 1945/46 anvisa ett investeringsanslag av kronor 200 000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.